

*Ценклер Наталя Іванівна,
кандидат економічних наук, доцент,
Ужгородський торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету,
м. Ужгород, Україна*

ТЕХНОПАРКИ ЯК ПЕРСПЕКТИВНІ ІННОВАЦІЙНІ СТРУКТУРИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ТА ФІНАНСУВАННЯ

Одним із ключових елементів інноваційної інфраструктури, яка уже понад два десятиліття формується в Україні, є технологічні парки (технопарки). Технопарком в Україні вважають юридичну особу або групу юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [1].

У діяльності технопарків України чітко виділяються період до 2005 року, який характеризувався стійким зростанням показників їх діяльності, та наступний етап, що триває й досі і демонструє регресивні тенденції розвитку технопарків.

Загалом, технопарки стали наступною стадією розвитку форм економічної інтеграції інноваційного типу, що базувалися на спеціальних економічних зонах. Втрата актуальності концепції спеціальних економічних зон і популяризація концепції кластеризації економіки зумовили активне формування технопарків. Це дозволило об'єднати зусилля як суб'єктів економічної діяльності, так і закладів освіти, науки, органів влади, які реально були зацікавлені у провадженні інноваційної діяльності. Після 2005 року значно зменшився інтерес іноземних інвесторів до технопарків в Україні, водночас місцеві бізнес-кола і надалі виявляли зацікавлення у організованих формах співпраці, насамперед, науково-технологічної із міжнародними партнерами. Технопарки, хоча і не передбачали спеціальних податкових пільг для їх учасників, створювали можливості для такої співпраці.

Зарубіжний досвід демонструє два шляхи використання технопарків як інструментів трансформації економічних систем: як полюсів зростання національної економіки; як засобу активізації розвитку периферійних територій та налагодження транскордонного співробітництва [2]. Саме другий шлях, на наш погляд, є найоптимальнішим у сучасних умовах розвитку української економіки для активізації інноваційних трансформацій Карпатського регіону в умовах євроінтеграції.

Однак для використання зарубіжного досвіду функціонування технопарків в Україні існують суттєві бар'єри, подолання яких є важливим завданням не лише у контексті діяльності технологічних парків, а й загалом

щодо гарантування економічної безпеки держави у найближчі десятиліття. Поряд із вирішенням такої загальної проблеми функціонування економічної системи держави як корупція у сфері діяльності технопарків потрібні також деякі менш масштабні реформи. Зокрема, як відзначають фахівці, норми Закону України «Про інноваційну діяльність», що стосуються функціонування технопарків, є декларативними, зважаючи на те, що фінансування таких проектів із державного бюджету є мінімальним, а податкові пільги для учасників технопаркових структур практично не діють.

Український ринок інноваційної продукції перебуває під впливом низки деструктивних факторів, зокрема у державі, крім обмежених можливостей фінансування з держбюджету, спостерігається також мінімальний попит на інноваційний продукт, відсутність внутрішнього інвестування в інноваційні проекти, наявність високої конкуренції з боку міжнародних інноваційних суб'єктів. Однак, незважаючи на описану складну ситуацію технопарки наразі є єдиною формою територій пріоритетного розвитку, яка реально функціонує у нашій державі.

В Україні, вирішення потребує проблема удосконалення організаційно-економічних механізмів розвитку технопарків. Оскільки в сучасних умовах надання податкових пільг для учасників технопарків не видається можливим, інструментом державного регулювання у цьому напрямку могло бути цільове фінансування відповідних регіональних програм спрямованих на створення технопарків.

З урахуванням того, що власне система освіти та промисловість в Україні є надзвичайно консервативними галузями, створення інноваційних структур на їх базі не є найкращим рішенням. Власне у цьому випадку доцільно було б запозичити досвід Польщі, у якій найбільш відомі технопарки створювалися лише на базі колишніх промислових зон, користуючись наявною інфраструктурою, а не на основі реально діючих підприємств. Таким чином створення технопарків з нуля як певних осередків розвинутої інфраструктури, а вже потім залучення до них інвесторів та підприємців є шляхом, який може бути використаний і в Україні. Особливо перспективним цей шлях є в Карпатському регіоні, який уже давно пройшов період деіндустріалізації, але все ще володіє великими площами промислових зон не задіяних у виробничих процесах, що можуть бути перетворені у сучасні технопарки.

Перелік використаних джерел:

1. Узагальнена інформація щодо створених в Україні спеціальних економічних зон та територій пріоритетного розвитку зі спеціальним режимом інвестиційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/Download>.
2. Ценклер Н.І. Напрями трансформації економіки регіону в умовах євроінтеграції / Н.І. Ценклер // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – Вип. 8. – Ч. 6. – С.143–146.